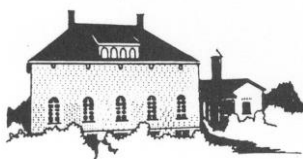

PEURAN MUSEOSÄÄTIÖ SR
Kuopiontie 26, 77700 Rautalampi

Rautalammin kunnanhallitus

Peuran museosäätiö sr anoo kohteliaimmin, että Rautalammin kunta myöntäisi Rautalammin museolle avustusta vuosina 2024 ja 2025 45 000 €/ vuosi. Rautalammin kunnan myöntämä avustus oli 45 000 € vuoteen 2019 saakka. Sen jälkeen avustus on vähentynyt, sen ollessa vuodet 2022-2023 35 000 €. Tulevana vuonna lisäkuluja aiheuttaa mm. uusi Rautalampia esittelevän perusnäyttelyn rakentaminen, korkotason nousu ja ulkomuseoalueen rakennusten kunnostuskulut.

Museon toiminta käynnistyi vilkkaasti peruskorjauksen myötä

Rautalammin museon mittava peruskorjaushanke valmistuu keväällä 2024 uuden Rautalampia esittelevän perusnäyttelyn myötä. Paljon toivottu, laadukas ja monille kohderyhmille suunnattu perusnäyttely on käyntikortti paikkakunnan esittelyyn. Matkailijoiden ja paikkakunnasta kiinnostuneiden lisäksi rautalampilaiset pääsevät tutustumaan juuriinsa. Näyttelyä hyödynnetään muun muassa lapsi- ja koululaisryhmien opetuksessa. Avustusten ja testamenttilahjoituksen lisäksi Peuran museosäätiö on panostanut peruskorjaukseen merkittävästi resursejiaan. Museon peruskorjaus on ollut merkittävä kulttuuriteko Rautalammin puolesta.

Rautalammin museon toiminta on uudistusvaiheessa myös sisällöllisesti. Kesällä 2023 Rautalammin keskustajama oli vilkas toiminnan keskus, jossa matkailijat saivat nauttia monipuolisista palveluista. Yhteistyö Morton ja Ehtoo -ravintoloiden, Arttelin ja Rautalammin tiekirjon kanssa kantoi hedelmää. Museon pihapiirissä vieraili pelkästään kesäkuukausina noin 3500 kävijää.

"Rautalammin museo on koko kylän sydän. Se on keskeinen kulmakivi Rautalammin matkailu- sekä kulttuuritoimintaa. Pihapiirin uudehkona yrittäjänä näen valtavan potentiaalin toiminnan kehittämiseen yhdessä museon, sekä muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Jarna Kaplas, yrittäjä Konttiravintola Morton ja Ravintola Ehtoo".

Rautalammin museo jatkaa aktiivisesti yhteistyön, tapahtumajärjestelyjen ja matkailun kehittämistä uuden 1.12.2023 palkattavan assistentin myötä. Assistentti palkataan eläköityvän museosihteerin tilalle.

Museo hyödyttää Rautalammin kuntaa monin tavoin. Museo on erittäin merkittävä matkailukohde, sillä se houkuttaa paikkakunnalle tuhansia matkailijoita vuosittain. Matkailijat käyttävät paikkakunnan yrittäjien palveluita huomattavan paljon museovierailujensa yhteydessä. Vaasan yliopiston (v. 2020) tekemän laskelman mukaan 4000 museokävijää jättävät alueelle arviolta 128 000-196 000 €: n tulot. Museoiden menot koostuvat keskimäärin 80 % palkka- ja kiinteistökustannuksista. Nämä kohdistuvat paikalliseen talouteen ja niillä on jo sellaisenaan merkittäviä aluetaloudellisia vaikutuksia. **Museoiden tukeminen on sijoitus alueen talouteen, matkailuun ja hyvinvointiin.**

Rautalammin museon lakisääteiset tehtävät ja toiminta:

Rautalammin museo on hoitanut ammatilliselle museolle museolaissa (314/2019) määrättyt tehtävät, jota vastaan museo saa valtionosuutta vuosittain.

Laki määrää, että museotoiminnan tarkoituksena on:

- 1) kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen tallentaminen ja säilyttäminen;
- 2) aineistoja ja muita sisältöjä koskevan tutkimuksen edistäminen ja hyödyntäminen;
- 3) aineistojen ja tiedon saatavuuden, saavutettavuuden ja käytön edistäminen;
- 4) kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen esittäminen ja elämysten tarjoaminen;
- 5) yleisötyö, vuorovaikutus sekä opetuksen ja kasvatuksen edistäminen.

Valtionosuuden saamisen edellytyksenä on muun muassa, että museon toiminnalla on taloudelliset edellytykset, museon kokoelmien säilyminen museokokoelmina on turvattu myös museon lopettaessa toimintansa, museossa työskentelee vähintään kaksi päätoimista museoammatillisen koulutuksen saanutta henkilöä, museon toiminta on ympärivuotista ja sen kokoelmat ovat museon käyttäjien tavoitettavissa ja että museon tilat ovat museotoiminnan kannalta tarkoituksenmukaiset. Rautalammin museo täyttää valtionosuuden edellytykset.

Museon ja Rautalammin kunnan kulttuuritoimen yhteistyö on ollut aktiivista ja rakentavaa. Lisäksi museo on toteuttanut Rautalammin kunnalle seuraavat palvelut:

- 1) Museo on toteuttanut osaltaan kunnalle laissa (166/2019) määrättyä velvollisuutta kulttuuritoiminnasta. Museo on kunnassa kirjastoon verrattavissa oleva lähikulttuuripalvelu, joka tarjoaa mahdollisuuden helppoon tutustumiseen alueen kulttuuriperintöön ja sitä kautta kasvamiseen vastuulliseksi osaksi omaa yhteisöä. Museon toteuttamat näyttelyt ovat paikkakunnan matkailun vetonaula yhdessä Etelä-Konneveden kansallispuiston kanssa. Museon tuottamia näyttelyitä on saatavilla myös muissa matkailukohteissa kuin museolla.
- 2) Museo on tarjonnut museopedagogiset palvelut, näyttelyopastukset ja pääsyliput ilmaiseksi rautalampilaisille varhaiskasvatus- ja koululaisryhmille sekä kunnan edustusryhmille.
- 3) Museo on hoitanut kunnan omistamia esineitä deponointina (= museo säilyttää, hoitaa ja on vakuuttanut, kunta omistaa) korvauksetta. Museon kokoelmiin kuuluu myös lahjoitettuja, kunnan toiminnan kautta syntyneitä tallennekokonaisuuksia, kuten lakkautettujen koulujen kokoelmia.
- 4) Museo on antanut korvauksetta asiantuntija- ja valokuvakokoelmapalveluitaan kunnan kulttuuritoimen ja historiaprojektien käyttöön.
- 5) Museo on hoitanut kunnan kotiseutuarkistoa korvauksetta. Kotiseutuarkistossa on säilytyksessä mm. rautalampilaisten yhdistysten arkistomateriaalia.
- 6) Museo tuo asiakastiloissaan, näyttelyissään ja viestinnässään positiivisesti esille Rautalammin kuntaa ja sen merkittävää historiaa jatkuvasti eri kanavia käyttäen.
- 7) Kunta on saanut järjestää museon tontilla tapahtumia korvauksetta.

Museorakennuksessa on säilytyksessä näyttelyesineiden lisäksi useita tuhansia esineitä (esineitä yhteensä n. 30 000), valokuvakokoelma (n. 40 000 valokuvaa), käsikirjasto ja julkaisukokoelma (yli 5000 nidettä), taidekokoelma, joka koostuu rautalampilaisesta ja pohjoissavolaisesta taiteesta (n. 200 teosta) sekä museon arkistot (yli 70 hyllymetriä). Tallenteet ovat erittäin merkittäviä paikkakunnan ja alueen kannalta. Museossa on esimerkiksi lähes kaikista Rautalammin merkittävistä henkilöistä ja suvuista, seurakunnasta, kylistä, yhdistyksistä, yrityksistä, kartanoista, tiloista, elinkeinoista, ammattiryhmistä, sota-ajasta, veteraaneista ja karjalaisista tallennettua aineistoa.

Paikkakuntalaiset kokevat museon tärkeäksi ja säilyttämisen arvoiseksi kokonaisuudeksi, josta voivat tuntea kotiseutuyllpeyttä.

Museota hallinnoivan Peuran museosäätiö sr:n taloustilanne:

Rautalammin museon tulojakauma vuonna 2022:	%-tuloista:	museoiden keskiarvo:	
- Rautalammin kunnan avustus	35 000 €	23 %	32,7 %
- Valtionosuus	64 457 €	43 %	40,4 %
- Omarahoitus	52 437 €	34 %	15,1 %
- Muu rahoitus			8,0 %

Vertailuvuosi 2022 oli museolle poikkeuksellinen, sillä silloin museorakennus oli suljettu peruskorjauksen vuoksi. Pääsylippu- ja museokaupan myyntituloja ei ollut. Siitä huolimatta Rautalammin museon omarahoitusosuus on huomattavasti suurempi kuin museoilla yleensä. Omarahoitus koostuu museosäätiön vuokratoiminnan, museotoiminnan sekä metsätilan tuloista. Lainsäädäntö määrää, että museon on oltava yleishyödyllinen, etupäässä julkisilla varoilla rahoitettu organisaatio, jonka toiminta ei saa tuottaa voittoa.

Ammatillisesti hoidettujen museoiden rahoitus perustuu pääosin julkiseen rahoitukseen. Vuonna 2022 museoiden menoista noin 73% rahoitettiin valtion ja kuntien rahoituksella. Rautalammin kunnan myöntämä avustus on matalampi kuin suomalaisilla museoilla yleensä.

Rautalammin kunnan avustus on välttämätön museotoiminnan jatkumisen kannalta. Kunnan avustuksen leikkaus olisi todellisuudessa 100 000 €: n (kunnan avustus ja valtionosuus yhteensä) leikkaus museon talouteen ja lopettaisi pysyvästi ammatillisen museotoiminnan Rautalammissa. Kunnan avustuksen mahdollisesti pienentyessä valtion rahoituksen osuus ei voi suhteessa kasvaa, sillä Rautalammin museolla on vain välttämättömät kaksi päätoimintaa työntekijää. Lyhytkestoiset ja kuntatalouden mittakaavassa suhteellisen pienet säästöt olisivat koitumassa pitkäjänteisesti toimivan muistiorganisaation toiminnan lopettajaksi.

Ne kulttuurialan tehtävät, joita kunnille on lakisääteisesti määrätty, ja joita museo on osaltaan tähän asti hoitanut, siirtyisivät Rautalammin museon ammatillisen toiminnan lakatessa kunnan vastuulle. Myös Rautalammin museon kokoelmien ja keskusraitin keskeisellä paikalla olevan museokorttelin 11 rakennuksen hoito vaarantuu huomattavasti, sillä museosäätiön mahdollisuudet ylläpitää niitä huonontuvat merkittävästi.

Pohjois-Savon maakuntamuseon (Kuopion museo) lausunnon mukaan: ”Ammatillisesti hoidettu Rautalammin museo on yksi Pohjois-Savon viidestä ammatillisesta museosta, joilla on kulttuurihistoriallinen kokoelma. Se on paikallisesti ja maakunnallisesti merkittävä museo, joka huolehtii Rautalammin alueen kulttuuriperinnön kartuttamisesta, säilyttämisestä ja esittelemisestä. Museo tuo hyvinvointia paikkakunnalle ja edistää kulttuuri- ja elinkeinoelämää sekä matkailua. Ympäri vuoden aukiolevan näyttely- ja museotoiminnan lisäksi museo hakee ja saa vuosittain merkittävän määrän erityisavustuksia toimintaa, kokoelmien hoitoa ja rakennusten kunnostamista varten. Rautalammin museo toimii paikkakunnallaan aktiivisesti vahvistaen paikallisidentiteettiä ja kunnallista koulujen opetussuunnitelmaan kuuluvaa kulttuurikasvatusta. Rautalammin museon ammatillinen toiminta on laadukasta, pitkäjänteistä, suunnitelmallista ja monipuolista sen resursseihin nähden. Museo tuottaa monipuolisia kulttuuriperintöpalveluita alueellaan. Kuntalaisilla ja matkailijoilla on mahdollisuus tutustua vuosittain vaihtuviin näyttelyihin, ja museon ansiokas näyttelytoiminta onkin herättänyt mielenkiintoa myös kansallisesti. Museo on yksi Rautalammin kunnan merkittävimpiä matkailukohteita ja erottautumisvaltti lähialueen muista kunnista.”

Museovirasto puolestaan pitää tärkeänä, että Rautalammin museon toiminta ja kehittäminen on jatkossa kestäväällä pohjalla. Hyvin hoidetut kulttuuri- ja museokohteet ovat voimavara, jotka

lisäävät alueiden elinvoimaisuutta sekä houkuttelevuutta ja joilla on merkittävä rooli sijaintialueen talouden kannalta.

Rautalammilla 12.10.2023

Pekka Annala
hallituksen puheenjohtaja

Leni Koukkari
museonjohtaja

Liitteet:

- Toimintasuunnitelma vuodelle 2024 (toimitetaan museosäätiön syyskokouksen jälkeen)
- Talousarvio vuodelle 2024 (toimitetaan museosäätiön syyskokouksen jälkeen)